

Hoog-noordelijke eiders met vlaggetjes: wie ziet de eerste?

De gemiddelde soortenjager zal eidereenden links laten liggen en hooguit groepen eiders afspeuren naar een konings- of stellers eidereend. Toch is er reden om eiders beter te gaan bekijken. Soms dwalen namelijk hoog-noordelijke vogels naar onze streken af en deze zijn aan veer- en snavelkenmerken als zodanig te herkennen, maar nog nooit met zekerheid in Nederland vastgesteld (Kees Roselaar, CDNA). Wel op de Britse Eilanden (Ierland inclusief), dus het moet ook hier kunnen. Velen zullen niet bekend zijn met de kenmerken van de noordelijke ondersoorten omdat ze in de gebruikelijke veldgidsen niet vermeld staan. Er is echter een recente internetpublicatie waarin een en ander haarfijn uit de doeken wordt gedaan, van Martin Garner en Wilton Farrelly (<http://www.surfbirds.com>, doorklikken naar Advanced ID). Noordelijke eiders hebben zeiltjes (vlaggetjes) op hun rug: verlengde schouderveren (*scapulars*) die aan weerszijden van de rug een paar centimeter omhoog steken, min of meer in de vorm van een bruinvisrugvin. Daarbij hebben de meeste (maar niet alle!) noordelijke ondersoorten opvallend gele snavels, althans de mannetjes. Alleen de vogels van de Faeroer Eilanden (en sommige uit noordelijk Schotland) hebben geen vlaggetjes, maar vaak wel behoorlijk gele snavels. Dergelijke vogels zijn wellicht in Zeeland gezien door Norman van Swelm (zie: www.birdingzeeland.nl, doorklikken naar foto's; 2003, dd 6-1-2003), maar kunnen eigenlijk niet met zekerheid als zodanig worden gedetermineerd, volgens Garner en Farrelly. Voor zekerheid zijn vlaggetjes nodig. IJslandse vogels hebben die (maar weer geen gele snavels) en nog noordelijker vogels hebben zowel de vlaggetjes als de gele snavels; zelfs hun vrouwen hebben soms vlaggetjes. Dergelijke vogels zijn in zowel Schotland als Ierland gezien, dus wie gaat de eerste in Nederland scoren?

Referentie:

Garner M. & Farrelly W. 2005. Eiders in Ireland. Rare forms worth finding. http://www.birdsireland.com/pages/site_pages/features/eider/eider.html MFL

IJslandse eider *Somateria (mollissima) islandica*, met vlaggetjes op de rug. Reykjavik, 28 mei 2002. Foto's: Kees Camphuysen

Witte Geelsnavelduiker

In de serie: "albino" zeevogels deze keer een foto die Leo Stegeman ontdekte op www.surfbirds.com. Dan Russell fotografeerde deze sneeuw witte geelsnavelduiker in Amerika. Mogelijk is alleen de snavel normaal gekleurd; alle veren lijken wit (of is er toch niet iets van een patroon hoog op de rug te zien?), de poten zijn licht en het oog is geel. Volgens de fotograaf is deze 'echte albino' nu al voor het zesde jaar present. Volgens onze Nederlandse albino-expert, Hein van Grouw (Naturalis)

zijn echte albino's zo goed als kansloos in de vrije natuur. Hun ogen zijn bij gebrek aan pigment te kwetsbaar en kunnen geen zonlicht verdragen. Deze kleurvariant is waarschijnlijk een leucist, een kleurafwijking waarbij (vrijwel) geen melanine in de veren voorkomt maar waarbij de ogen nog wel normaal kunnen functioneren. Hoe dan ook, dit is een fantastische (letterlijk) vogel.

Witte geelsnavelduiker, Washington, Dash Point 3 Maart 2005. Foto Dan Russell, te vinden op: www.surfbirds.com, doorklikken naar *N.America Stop Press* en dan enkele pagina's omlaag scrollen.

Referentie: van der Grouw H. 2000. Kleurmutaties bij vogels. Vogeljaar 48: 6-10.

MFL

Grote mantelmeeuw wint van slechtvalk

Op 7 maart 2005 zag ik in een weiland teven ten zuiden van de Putten, bij de Hondsbosche Zeewering, Noord-Holland, een vrouw slechtvalk die een tureluur ving. Er brak grote paniek uit bij de honderden aanwezige smienten en steltlopers. De slechtvalk vloog weg in oostelijke richting met de nog spartelende tureluur. Meteen werd de achtervolging ingezet door een derde-kalenderjaar grote mantelmeeuw, die in de lucht de prooi aan de vrouw slechtvalk ontfutselde. De grote mantelmeeuw maakte vervolgens op de grond met forse houwen korte metten met de tureluur. De slechtvalk deed geen enkele moeite om de prooi terug te krijgen! Kleptoparasitisme is natuurlijk bij meeuwen een veel voorkomend verschijnsel. Met name weidevogels moeten de gevangen wormen nogal eens afstaan aan 'buurtende' meeuwen. Is het bekend dat slechtvalken ook het slachtoffer kunnen zijn van door meeuwen gepleegde kleptoparasitisme? Het verbaast mij namelijk enigszins, omdat juist ook meeuwen vaak opvliegen als een jagende slechtvalk in de buurt komt en zelfs op de lijst van prooien voorkomen (hoewel dat waarschijnlijk niet voor de grote mantelmeeuw zal gelden).

Freek Kalsbeek Spreuwenlaan 35 1742 GA Schagen